

Tribuna Nouă

REDACȚIA ȘI
ADMINISTRAȚIA
Bulev. Regina Maria Nr.
18. Tipografia „Aradul”
1925

INSERȚII
se primesc după tarif la
Administrația ziarului
și la toate agențiile de
publicitate.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL
Apare zilnic la orele 5 dimineața

3 Lei ex.

Svârcoliri comuniste

Arad, 26 Sept.

În cuprinsul jalnic al nemărginirii Rusii, bolșevismul se svârcole actualmente în crime disperate și în neputință. Tărâniea rusă, din ce în ce mai conștientă de enorma-i putere, privește cu ură infinită spre orașele roșii... Apeastă ostilitate dărză a satelor sapă lăcut, dar sigur temeliiile subrede ale artuței obiăduții rusești, făcute în numele libertății desăvârșite pentru a ajunge la cel mai oribil despotism care a existat vreodată pe pământ.

Nădejdea, marea nădejde a bolșevicilor ruși în apropierea revoluției mondiale se întărește și ea, pe fiecare zi. Experimentele, lamentabil terminate, din Bulgaria n-au făcut decât să scadă și mai mult entuziasmul roșu al Moscovei.

Propaganda bolșevică a costat munți de aur. Această propagandă, dată cu energie demnă de scopuri mai nobile, a avut darul, între altele, să deschidă ochii înșăpănginții de mizerii ai Europei și ai lumii întregi.

De altcun, această propagandă bolșevică găsește pretutindeni teren nefavorabil raiurilor comuniste, în țările, mai cu seamă agrare, cari fac un viu și formidabil zid între Rusia și restul Europei.

România, mai ales, a avut prilejul să cunoască bolșevismul de aproape. La granița dinspre apus și la cea din spre răsărit a țării noastre, țărâni români au văzut cu proprii lor ochi ce înseamnă bolșevismul rusesc și unguresc.

Acele privilegii, fac pentru țărânul român mai mult decât cele mai strălucite perorații despre raiurile comuniste cu cari vrea să ne fericească — fără ca noi să i-o fi crezut vreodată — milostiva Moscova.

Posibilitatea unei revoluții comuniste în Europa a devenit, să-i zicem așa: imposibilă.

Bolșevismul, care ca și ciuma și alte boale, ne vine din orient, nu se lovește aici numai de cuminenția unei țărâni cu nemărginită dragoste pentru petețul ei de pământ, ci și de cea mai mare parte a muncitorimii, care e în clar cu ceea ce se petrece în țara de origine a bolșevismului.

Cei ce, în țara noastră, se sperie mereu sau simulează că se sperie de bolșevism și de propaganda bolșevică, o fac dintr'un exces inutil de prudență.

Improprietățile au fost în România cele mai sigure și puternice măsuri împotriva steagurilor roșii ale Moscovei amenințătoare.

Țărânul, stăpân pe o bucată de pământ, nu se lasă dus de nas cu vorbe deșarte. Țărânul român, cu atât mai puțin.

Pentru acest țărân, dela războiu încoace mai cu seamă, nu contează decât faptele. Pentru țărânul român, bolșevismul e un ce străin de viața și priceperea sa.

Am auzit țărâni români cari, fără să fi citit cel puțin gazetele burgheze, vorbeau despre bolșevism ca despre o născocire neroadă, cu neputință de realizat pe pământ.

Ce agenți bolșevici vor fi în stare să convingă țărâniea noastră de contrarul? Față de această sănătoasă și dreaptă atitudine a satelor, cine ar putea cuteza la noi de-a face cauză comună cu acești dușmani ai ordinii și ai societății omenesti? ... Să nu ne temem deci... N'avem

de ce să ne temem. Singura noastră grijă trebuie să fie alta: de-a urmări cu perseverență crearea de condiții prielnice pentru munca românească și de-a face pe cetățenii acestei țări să simtă că dreptatea e una și aceeași pentru toți.

Ordinea internă, întemeiată pe respectul legilor, va ocroti țara noastră împotriva tuturor desordniilor din afară.

Ministrul României la Praga

DI Nicolae Flondor, ministru plenipotențiar clasa I, secretar general al ministerului afacerilor străine, a fost numit trimis extraordinar și ministru plenipotențiar pe lângă guvernul republicii Cehoslovace.

O conferință balcanică a preoților

Citim în „La Bulgarie”, că arhiepiscopul Tuleicoff, delegat al fraternităților preoților bulgari, retorându-se dela congresul fraternităților ortodoxe, s'a oprit la Belgrad unde a avut întrevederi cu membrii consiliului de administrație al Unirii preoților săbi, cu care a pus la cale convocarea unei conferințe balcanice a preoților la care vor fi reprezentate toate organizațiile ecleziastice din Balcani, inclusiv România.

Congresul acesta va avea loc la ușa din mânăstire din Muntele Atos și va trata: apr. pierrea popoarelor balcanice prin mijlocirea bisericilor; formarea unui front comun al bisericilor din Statele balcanice împotriva bolșevismului; organizarea unei activități coordonate împotriva sectelor; colaboarea mutua în vederea creștinizării popoarelor din peninsula balcanică.

Sovietele vor să pareze efectele pactului de siguranță

LONDRA. — Presa engleză se ocupă pe larg de activitatea diplomației bolșevice în legătură cu tratativele angajate acum pentru încheierea pactului de siguranță.

Ziarul „Times” arată că proiectul voiaj al comisariatului bolșevic Cicerin la Varșovia și Berlin, are un dublu scop.

Rusia caută prin diferite mijloace să determine o înțelegere provizorie cu țările vecine și statele baltice, pentru a-și putea căpăta astfel libertatea de acțiune în propaganda comunistă în Asia ca și în lupta ce-a întreprins contra Angliei a cărei desmembrare colonială o urmărește cu multă tenacitate.

Tratativele turco-sovietice pentru încheierea unei alianțe militare

BERLIN. — Se confirmă știrea, că între guvernul otoman și sovietic, au început tratative pentru încheierea unei alianțe militare îndreptată contra Angliei.

Prin convențiunea proiectată, ambele state se obligă să se ajute reciproc militarmente, în cazul unui eventual conflict armat cu Anglia.

Concomitent cu încheierea alianței militare, se vor crea baze comune pentru flotele de război ruse și turcești în Marea Neagră. În acei timp, flota de război sovietică va avea dreptul să treacă prin Dardanele și Bosfor, ori de câte ori nevoile strategice vor dicta aceasta.

După știrile primite din Constantinopol, viitoarea convențiune militară ruso-turcă va conține și clauze de ordin politic, privitoare la zona de influență a statelor contractante în Asia și Africa.

Statele-Unite împotriva comuniștilor

Berlin, 25. — Potrivit unei telegramme din Washington, excluderea delegatului comunist englez Sakistvale, trebuie privită ca precedent pentru expulzarea delegației sovietice care a venit în America să cumpere textile, mașinării și alte mărfuri.

Conan Doyle prezice catastrofe

NOTE

Arad, 26 Sept.

Am mai scris în coloanele acestui ziar despre convertirea la spiritism a faimosului romancier englez Conan Doyle.

Lumea misterioasă de dincolo de mormânt a pus stăpânire despotică pe sufletul acestui dibaci mântorit al condeiului.

Sir Arthur Conan Doyle, revenind dela congresul general spiritist, ținut la Paris zilele trecute, pare să fie mai convins ca oricând de adevărul doctrinei sale. Crezând că a sosit momentul pentru începerea unei mari campanii de apostolat, a destăinuit unui ziarist, un secret, despre care nu știa până acum decât cel din apropierea sa.

Iată ce a spus ziaristului, venit special la Crowborough, unde locuiește autorul lui Sherlock Holmes.

„De trei ani primesc prin intermediul soției mele, mesagii de dincolo de lumea noastră. Toate aceste mesagii anunță foarte clar, că o mare catastrofă este eminentă. Mesagiile sunt atât de presante încât cred de datoriu mea, să le fac cunoscute publicului mare. Spiritele anunță că o catastrofă, cu efecte formidabile se va napăstui asupra lumii.

Flăgelul va trebui să servească la pedepsirea lumii, care și-a pierdut spiritualitatea, dedându-se materialismului.

Puterile superioare vor să salveze Universul.

Primum avertisment a fost războiul. A rămas fără efect. Lumea nu s'a schimbat. Pentru a regăsi energia spirituală, singura care poate să salveze de distrugere o nouă încercare prin care va trebui să treacă. Care va fi felul catastrofei? Nu știu. Știu însă, că va dura trei ani!”

„Din șizeci de surse diferite mi-au fost confirmate mesagiile transmise prin lady Conan Doyle, Catastrofa se apropie!”

Datoriile de război ale României în Statele-Unite

Ministrul de finanțe a înlocuit jurnalele prin care se instituie comisiunea română ce urmează să plece la Washington pentru regularizarea datoriilor de război ale României în America.

Jurnalele, a fost semnat ieri în consiliul de mișcări iar delegațiunea se compune din doi: N. Titulescu, ministrul nostru la Londra ca președinte, Efteme Antonescu, consilier la Curtea de Casație, vicepreședinte, iar ca membrii experți din Emil, directorul general al despăgubirilor, Victor Slavescu, Savel Rădulescu, Victor Bădulescu și Ciotoni arădat de legăție la Londra.

Delegația va pleca din București la 4 Octombrie iar la 10 Octombrie se va îndărca pentru America.

Expulzarea comuniștilor din Anglia

BERLIN. — Ministerul de externe britanic a ordonat expulzarea a 50 comuniști străini, înscrisi și să imprăștie propaganda comunistă printre trupe.

Din trecutul comerțului românesc în Ardeal

Economia Ardealului.

Poporul nostru românesc prin situația lui geografică, aflat în drumul marelui comerț dintre Europa apuseană și Levant, și-a dezvoltat spiritul său negotătoresc încă din cele mai vechi timpuri. În vremurile de demult, fiecare proprietar de pământ era un mic neguțtor, care-și vindea produsele holder, înrgheleilor și turmelor sale în târgurile mai apropiate, făcând uneori — cum era mai ales în Moldova — chiar și export în stil mare.

„Bogațiile noastre — scrie dl N. Iorga în „Istoria negoțului românesc” — începând a fi mai bine cunoscute, ele fură cerute în streinătate, unde, prin creșterea necontentință a orașelor din apropierea noastră, era tot mai multă nevoie de hrana pe care ne găsim îndemnați să o căutam prin lărgirea noastră și să li-o trimitem pentru o piață care a ajutat înaintarea noastră în cultură. Români, chiar și orașeni, dar și boierii, de multe ori mai ales boierii, deprinsă negoțul și începură chiar dela sine a face opere și trimeteri... Alexandru-Vodă Lăpușneanu (principelul Moldovei), care n'a fost numai un cumplit tiran, ci și un negustor priceput și harnic, negocia în anul 1560 cu un vențian, Ioan de Francisci, care trimisese a i-se căuta boii în Moldova. Dumnul se învoia cu bucurie la acest plan și cerea ca jumătate din plată să se facă în „catifea cu fiori de aur, mătase roșie păroasă, damasc, atlas și astfel de mătăsurii și postavuri, precum ecrulată, grenată, stamnet — care se aucea și din Ardeal — postav de Loudra, postav de Bergamo” etc.

„Lăpușneanu — continuă dl N. Iorga — piața Ardelenilor cumpărăturile sale trimiteau le boii de vânzare. El era și un mare negustor de porci și se supăra când tâmătorii lui nu se puteau vade la Bistrița ardelenească decât cu trei gabei perchea... Negustorii de porci în foarte mare măsură erau toți boierii mari din Țara Oltului și chiar unii dintre ai Muntenei propriu zise: Știrbei, Baleni etc.”

La început deci negoțul românesc forma ocupațiunea clasei stăpânitoare, a proprietarilor de pământ etc. și din punctul acesta de vedere vechii noștri neguțtori se asemănau mult cu neguțtorii patriciani ai Veneției, Genevei, Florenței și chiar și bizantinii, cari într-o măsură încau campana, iar în cealaltă apăda.

Ca și la popoarele din apus — unde negoțul a fost promovatorul principal al Renașterii artistice și culturale a Europei — marelui comerț a fost unul dintre factorii cei mai de căpetenie ai dezvoltării noastre culturale, iar neguțtorii erau în vremurile de demult — precum ne spune și distinsul economist francez Charles Gide — „personajii mari învidiate și temute, cu mult mai presus de meșteșugarii și agricultorii, formând o veritabilă aris-

toacție. Căci numai dela o epocă relativ recentă a apărut comerțul mic de detal.” (Cours d'Economie politique, Paris 1911).

În țările locuite de Români au existat foarte multe centre comerciale importante. În decursul timpurilor însă, grație poziției sale în apropierea marilor pasuri ale Branului și Trotușului, cât și în centrul teritoriului dacic, Brașovul a ajuns cel mai important dintre ele.

În Brașov găsim din vremuri foarte vechi neguțtorii români și greci. Între primii neguțtorii români găsim pe proprietarii de vii și turme de oi din Tara Românească, cari își vindau produsele lor în Ardeal. Dimpreună cu acestea ei aduceau și mărfuri orientate, trimițând în schimb în orient produsele industriei săsești și produsele manufacturii românești ardelenești, cari pe atunci aveau cautare până în orientul îndepărtat. „Mare economi de vite români din Ardeal — scrie sub titlul „Despre industria și economia Românilor transilvani”, „Gazeta Transilvaniei”, No. 7 din 1850 — aduc pentru manufacturi în tot anul barem zece milioane pungi de lână, pe carea sau o vând sau o prelucră în manufacturi, adevă în zechii, sarii, țoluri, strae frumoase de cooperit, covoare, tot felul de mărfuri pentru îmbrăcăminte și altele. Aceste manufacturi eșite numai din mâinile Românilor au cautare însemnată nu numai în monarhia noastră, ci și în vecinele principate, în toată Turcia și Egipt e. a. căci ele slujeac pentru îmbrăcăminte atât Românilor, cât și Sașilor, Ungurilor, Săcilor ș. a.”

Pe când Sașii, răzimați pe puternicele lor privilegii, au monopolizat unele ramuri ale industriei ardelen, marelui comerț exterior, favorizat de unele privilegii obținute de către vestitele „companii comerciale” dela principii Ardealului încă din secolul al 17-lea, ajunge în veacul al 18-lea aproape cu totul în mâinile Românilor. După o statistică a magistratului Brașovului din anul 1769, din 132 comercianți brașoveni numai 11 erau Sași, iar ceilalți aproape toți erau Români și câțiva Greci. În acest timp Români ajunseră a forma majoritatea și în așa zisa „companie grecească”, căci după mărturisirea scriitorului sas dela slăruștii celui vechi, G. von Hermaon, în anul 1771 compania grecească consta din 15 membrii de drept; și 24 în majoritate români s'a furișat pe nedrept în companie.”

Comerțul românesc ar fi luat de sigur o și mai mare dezvoltare dacă Sașii nu ar fi opus rezistență expansiunii Românilor. Sașii cari aveau în mână puterea politică au știut însă să întrebănțeze și această împrejurare spre folosul lor, încasând dela Români — precum ne dovedesc documentele vechi — taxe de vamă și impozite mai mari chiar decât acestea pe cari ei trebuiau să le plătească visteriei austriece.

Nu trebuie să ne mirăm deci cum marelui comerț exterior al Brașovului, deși purtat

FOILETON

N'AI VOIE

Conul Vasile ne-invitasă la cules de vii. În anul acela fusese o roadă înbelșugată și timpul încă se nimerise bun. Era o zi senină și frumoasă de toamnă. Toată „înțelegența” din jur, se adunase la casa lui conul Vasile și dumneaui era vesel și fericit. Oaspeții găgășii îi amineau de zile bune, cănu dumneaui era cel mai bogat om al pământului. Și ce lume mai era pe-atunci și câte zile senine s'au petrecut în cerdaul casei bătrâne, când trăia și cucoana Aneta, soția dumisale.

Eu ma dușesem la cules și de dragul lui conul Vasile, dar mai ales pentru faptul, că nădăjduiam să mă înțeleg la casa dumneaui doi ochi frumoși, după care alergam de multă vreme. Și nici nu m'am înșelat. Măntusem toate școlile și aș fi dorit să pun odată capăt vieții de hotar și să mă căpătuesc. Și apoi după atâta învățătura — învățasem și scripura — nu strica o leacă de dragoste. Conul Vasile, „băuța” cum li ziceau eu atunci, pe motivul, că „idealul meu” îi era ceva neapătat, avusese gândul bun, să aducă și pe „Marin” dipiașul, cu alți patru atumați. Era chef și voie bună în toată regina, dar apoi că pe lângă asta mai erau și struguri și dragoste. Așa trai, mai

rar. Conul Vasile era vesel. Mulțumirea noastră îi umplea sufletul de mângăiere. Iși termina mereu șuvițele de păr carunt, cari îi acoperau „luna” și împărțea porunci pe la argași. Din când, în când, te mai apropia și de noi — cei tineri — și așa... să nu audă „cucoanele”, ne spunea încet și cliplind din ochi șiret:

„Măi copii, fiți cu grijă... nu vă prea îndemnați la must, că tot ce-i dulce e înșelător și eu n'aș vrea pentru o lume să vă incurcați...”

Seara la masă, după ce țigani încetară din cântat și se duseră și ei să ia ceva pe sub nas, începurăm a povesti. Unul dintre oaspeți, locotenentul Măgureanu, „Nicu” cum li ziceam noi, un băiat nostim din Moldova de jos, începu să ne istorisească — la rugămintea cucoanelor, — scene din luptele dela Mărășești. După ce povesti un restimp, conul Vasile își mângăie mustețile albe, apoi zise:

„Mă iartă domnule dragă, că te intrerup ca stăpân al casei, dar cuvântul „n'ai voie”, pe care te-am auzit rostindu-l în decursul povestirii, mai de multe ori, mi-a adus aminte de-o întâmplare. Și pentrăca să nu lmi uitzi povestea — că vezi... eu sunt bă-

trân — te rog să îmi permiți să vi o povestesc.”

Locotenentul zimbii, apoi inclină ușor din cap, în semn de aprobare.

Conul Vasile trase de câteva ori adânc din ciubucul de spumă, apoi își muiă puțin bazele în vin și începu să povestească domo:

„Până mai an, cu venirea trupelor române, la noi Ardeleni nu se obicnuia cuvântul „n'ai voie”, cel puțin nu cu înțelegerea acela, ca în regat. Când spuneam noi că n'ai voie, înseamna că nu ești bine dispus. Întâmplarea care vreau să vi-o istorisească, s'a învârtit în jurul acestui cuvânt. Sunt de atunci vreo patruzeci și doi de ani. Eram tânăr. Să fi tot avut douăzeci de ani. Imi luasem bacalaureatul la unul dintre liceele ungurești și fiind copil bogat, tatăl meu îmi permise, să fac o scurtă călătorie prin străinătate.

Era vorba să merg în Germania și de acolo să trec pentru câteva zile și în Italia.

Dorul meu însă era, să merg și în România. Eu nu cunoșteam România, decât din ziare. Acestea însă — înțeleg zărele ungurești — o descriau în colori foarte negre. Și totuși dorul meu și dragostea, care e înăscută în sufletul oricărui român cinstit, mă îndemna să merg s'o vad.

Avem pașaportul gata, dar pentru Germania și Italia. Gândul meu nu îndrăzneam

Manometri și tot felul de aparate pt. măsurare pregătește și primește reparații mecanice. **Gaspár** Arad, Str. Horia (f. Széchenyi u.) Nr. 1. : Aparatele trimise pt. reparare provăzute cu verificarea Statului în cel mai scurt timp se inapoiază. 0000 (1402) Telefon Nr. 315. Telefon Nr. 315.

FRĂȚII BAUER măsurari pt. zidiri și mobile în PERIAMOS. Pregătește mobile de prima calitate lenn uscat. Pregătește cele mai moderne mobile, dor mitoare, aranjamente pt. cancelarie, prăvălii, cafenele și restaurante. 00 (1817)

Tot acolo se pregătesc bănci pt. școale și biserici. Lucrări trainice și frumoase! Prețuri solide! Mare depozit de mobile în permanență.

Onorat Public! Vă atragem atențiunea asupra croitoriei de haine bărbătești și femești alui

ADAM BELAN din Arad, Str. I. Vladimirescu (f. Doboutca) No. 3. unde se pregătesc cele mai moderne haine, costumuri, pardesiuri și paltoane după ultimele modele pe prețuri foarte moderate. (1710)

Doamnelor! Au sosit cele mai moderne pălării pentru dame din păslă (fil) și velur în diferite culori și forme și se vind pe prețuri de concurență, la **Conrad Bittenbinder** Arad, Str. Eminescu (fost Deák F.-u.) No. 2, vis a vis de „Crucea Albă.” (1711)

Francisc Kovács fabricant de trăsuri Arad, Str. Mărășești (f. Kossuth-u.) No. 5. Ține depozitate și la comandă confecționează din material uscat de prima calitate, toate soiurile de trăsuri. Trăsuri noi pe lângă condițiuni convenabile, sau le repară pe prețuri moderate. (1712)

Szántó și Komlós în edificiul teatrului orașănesc colțul Piața Avram Iancu

Haine de băeți din lână	Lei 500
Palton de iarnă pt. băiat din lână	600
Haine de școală din lână	900
Palton pt. tineri	1050
Pantaloni de modă bărbătești	360
Pantaloni bridges pentru băbați	450
Pardisiuri din cauciuc	960
Haine bărbătești din postav de lână	1450
Paltoane bărbătești din postav de lână	1450
Paltoane negre de iarnă	2000

Cumpărători cari se refer la acest inserat, beneficiază încă de 5% rabat.

Mica publicitate

De vânzare nouă jugăre sau și mai mult pământ cultivabil prima calitate, situat între Utviniș și Curtici. Informațiuni la adresa: Zoe Bianu m. Șova Cluj, Calea Dorobanților No. 71. (1821)

CONTRA BĂTĂTURI folosii ANAGALLIN preparat de FARMACIA TIBERIU RĚNYI vis-a-vis de casa Județului. (1419)

THEODOR CRISTEA prăvălie de croitorie de primul rang, Arad, Strada Eminescu No. 3 (Palatul Ortutay). I-și oferă onor. Public depozitul său bine aranjat cu stufe englezești, stufe moderne, haine, pardesiuri, raglane și paltoane. Clientii sunt serviți punctual și pe prețuri moderate. (1734)

Primăria orașului Arad. No. 26325/1925. (1813)

Publicațiune.

Aducem la cunoștință generală, că Ministerul de Interne, a dispus întocmirea listelor electorale comunale până la 1 Octombrie 1925.

Pentru a putea satisface rugămintea populației, ca chestionarele distribuite de către agenții noștri să ni le înainteze completate până la 28 Septembrie a. c. ora 12 în anticamera subsemnatului No. 90, etaj I. cunoscând, că pentru acest scop publicul va fi servit și Duminică toată ziua.

Toți acei, cari nu au primit chestionare, pot primi aceste imprimări în fiecare zi la portarul orașului, în mod gratuit, și deci sunt rugați a și le procura, și a ni le înainta în locul și în termenul susindicat. Arad, la 24 Septembrie 1925. Primar: Dr. ANGEL.

Incunostințare! Cu onoare aduc la cunoștința onor. publicului, că am preluat prăvălia de sport, jucării și marfă de lux, dela firma **Iuliu Maresch** și am mai **mărit-o cu o masă pentru**

Jucării de mână și modă pentru băbați. Staula dispoziția onor. publicului cu prețuri avantajoase. (1814) Roagă binevoitorul sprijin: **Succesorul lui Maresch Iuliu.**

Fabrica de ciment Riegelmayr și Streckfus, Lovrin (Bănaț) Iși recomandă următoarele fabricațiuni: Țiglă de ciment pentru acoperiș Tevi pentru poduri Butoaie de ciment Grădini pentru morminte Iezle pentru animale Stâlpi de ciment și tevi Troacă pentru porci și fântâni Mai departe pregătește bazine pentru păstrarea și strângerea apei de ploaie, precum și totfelul de lezepezi de ciment colorate pentru ambii și odaie Serviciu de primul rang, pe lângă prețurile cele mai avantajoase! (1819)

Eysiform Cel mai bun desinfectant! (1670)

de Români totuși a contribuit și la îmbogățirea Sașilor. Un brașoven scrie despre aceasta în „Gazeta Transilvaniei” din anul 1882 următoarele: „Industria, meseriile au fost în mâinile Sașilor ca și administrațiunea bunurilor comune, iar comerțul a fost în mâinile Românilor. Români au transportat în Orient manufacturile S-șilor și le-au dat pe tot anul mii și mii de galbeni: din acest izvor a esit puterea materială a Sașilor.”

Cu toate persecuțiunile ce le întâmpina din partea administrației locale Români brașoveni, grație activității și hărâciei lor ajunseră la stare materială destul de înfloritoare. Notabilul sas G. von Hermann, face pela 1800, cu invidie amintire de luxul cel mare al cocoanelor și bogăția casnică a Românilor avâți din acest oraș. Importanța culturală și avântul intelectual de mai târziu al Brașovului românesc trebuie atribuită în mare măsură acestei activități a locuitorilor săi români și cu deosebire unui număr anumit de familii, cari au făcut de secole, din generațiune în generațiune, legătura economică dintre Români de pe cele două laturi ale Carpaților.

Din aceste familii au esit și marii filantropi și binefăcători români ai Brașovului din veacul trecut, cari ajutați și încurajați de unii băbați învățați și mari patrioți naționaliști, au pus baza aproape tuturor așezămintelor românești din acest oraș și chiar din Ardeal.

„Dacă brașovenii români — scrie articolul citat mai departe — au fost mai considerați decât Români din alte locuri ale Transilvaniei, cauza a fost puterea materială și contribuțiile lor pentru interesele publice naționale românești... Jerifele de bani ale Românilor brașoveni sunt de admirat... Brașovul ca loc românesc, fără comerț român și fără putere materială, n'ar fi fost mai considerat decât Băjaul sau Beiușul.”

Pentru a și putea apăra mai bine Interesele lor, fruntașii comerțianți români, ai Brașovului, înființează pe la 1830 o asociație comercială numită „Gremiul român neguțătoresc”, care număra la început 79 membrii.

Gremiul a luptat foarte mult pentru apărarea intereselor comerciale românești, pentru cari purta și un lung și costisitor proces, care dură până la 1848. În anul 1852 asociația „gremiului” fu recunoscută de guvernul austriac, și juca un rol important în Brașov servind cu informații și aducând multe folosiri pentru Orient, chiar și noi „camere comerciale” din Brașov înființată de guvernul austriac în anul 1848 și care număra deasemenea câțiva membri români.

Pe la mijlocul secolului trecut comerțul levantin al Brașovului începu a pierde din ce în ce mai mult din intensitate. Cauzele erau în de ordin economic și de ordin politic. Mai cu seamă comerțul românesc avu de suferit foarte mult din cauza concurenței străine. Prin anul 1870 numărul membrilor „gremiului” scăzu la 46. În anul următor au fost vre-o 30 de falimente pe piața Brașovului. Cauza principală era ivirea căii ferate, care deschise pentru țările din orientul Europei puternica concurență comercială a apusului și mai cu seamă a Angliei și care dădu lovitura de grație importanței comerciale din orient a Brașovului.

Sub titlul „Comerțul nostru cu rășnăritul” „Gazeta Transilvaniei” dela 8 Martie 1852 atrage atențiunea asupra pericolului concurenței mărfurilor engleze în provinciile turcești, a căror aprovizionare cu manufacturi etc., se făcea mai cu seamă prin mijlocirea neguțătorilor români brașoveni. Cu privire la falnicul rol din trecut al Românilor brașoveni „Gazeta Transilvaniei” scrie:

„Dacă noi cu aceasta ne încercăm din nou a îndrepta luarea simte a publicului nostru meraniil cătră grandioasa și foarte importantă sa chemare de a susține concurența în Levant și a păstra măcar și pe viitor renumele pieței Brașov în care după o concupțiune oficială făcută din porunca guvernului la 1769 era 80 case neguțătorești care toate lucrau cu ridicare (din acele 77 românești și 3 grecești), o facem nu numai

din cel mai curat interes patriotic, ci și îndemnați de mai multe știri comerciale foarte neplăcute, pe care chiar jurnalele Vienei, ni-le aduc din Levant.”

„De doi ani încoace — continuă „Gazeta” — comerțul nostru a intrat cură acum zice într-o fază, pe un drum până acum cu totul necunoscut... Pericolul ne amenință dela concurența străină, mai vărtos dela cea engleză... Toate bazarele sunt pline, îngheștate cu manufactură europeană... V. luta a devenit nesatiornică... Variabilele agitații sunt pr-a marii. Criza este generală...”

Criza aceasta comercială luă proporții din ce în ce mai mari și în câți-va zeci de ani ea condus: la dezarat economic al celor mai mari și vechi case de comerț românești brașoveni. Locul comerțului mare îl luă comerțul mic, dar și aici Români fură copleșiți de Sași și Evrei.

În 1895 din 458 comerțianți ai Brașovului

Fluctuațiile economice ale Austriei

Refacerea Austriei, scrijeluirea ei până la o solidă restabilire a forțelor sale economice și financiare, au fost și în acest an discutate în adunarea Societății Națunilor.

Republica austriacă a trimis la Geneva pe lângă delegația oficială și reprezentanți din cei mai cu vază ai guvernului său. Di Ramek cancelar și președinte al guvernului, Matzja, ministrul afacerilor străine, Ahner ministrul de finanțe. Cel mai distins dintre exoerții ei economici, di S. huller asistă această împreunătoare lângă de băbați politici. Din acest fapt — observă „L'Europe Nouvelle” — este o dovadă că nevoile economice ale Austriei se traduc la Viena în senz politic și că orice piedică ce ar face ca la Geneva să întârzie rezolvarea problemei, ar stinge direct structura politică a ținerei republici.

În momentul când s'a întreprins cu succes stabilizarea coroanei-hărțite, industria austriacă lucra cu creditele pe cari le obțineau cu mare greutate cu dobândă de 12—14 la sută. Legi sociale noi ocroteau ideajunsi pe lucrător, dar încăra producția cu o povară zdrobitoare. Altă lege impunând sporierea automati a a salariilor conform indexului prețului traiului, paraliza industria făcându-o să vegeteze tot mai mult. În aceleș timp Austria pierdea anual sute de milioane — ur din cauza căilor ferate, pădurilor și birocrației vechiului regim.

Dar din 1922 în urma asanării monetare se făcuse o ameliorare și situația economică și se putuse spera că Austria va reuși să se ridice, capitalurile expatriate reveneau, șomajul scădea și prin ocuparea Ruhrului se deschisera debașuri neprevăzute în Germania.

Ameliorarea n'a fost însă durabilă, căci nu s'au făcut stunci eforturi susținute pentru o îmbunătățire solidă a condițiilor de producție.

Înțelept ar fi fost să se sporască producția agricolă și să se limiteze cea industrială. Dar capitalurile repatriate au fost utilizate la dezvoltarea plitorică a unei industrii fără piețe de desfacere. În mai puțin de trei ani, au fost construite în Austria 1300 uzine noi și puse în funcțiune. Paralel cu această speculație industrială asupra unui viitor nesigur, s'a desvolat o enormă speculație pe s' aderea monedei străine, în special a francului francez.

Brusca prăbușire a acestei speculații, în Martie 1924 a provocat pe lângă multe falimente și o nouă depreziune financiară, o restrângere a creditului, o urcare de dobânzi și o sporiere a șomajului.

Pentru restabilirea situației, Austria are nevoie de o piață externă care să consume producția ei industrială. Cauzele economice ale crizei austriece — lăsând la o parte orice ideie politică — sunt, trei la număr: Producția austriacă nu este organizată, ea

lui, erau cei drept și 200 Români. Cele mai importante ramuri ale comerțului ajunseră însă în mâini străine. Români formau deja majoritatea micilor comerțianți.

Chiar și frumosa-ete începuturi industriale românești din secolul tre ut, precum erau fabrica de hărție dela Zărcești, prima rafinerie de petrol din Ardeal a lui Dimitrie și Constantin Nicolau, fabrica de potasă dela Prjmer a lui G. I. Nica, fabrica de ulei a lui G. Ioan, fabrica de sticlă a lui Nicolae T. Ciurcu, vopsitoriile de arnici, fabricile de lumânări etc. etc, au ajuns toate în mâini străine.

Am gisit cu cale a evora aceste pagini din trecutul măreț al negoțului românesc de odinioară, ca să servească spre încurajare tuturor acelor, cari au misiunea și datori sunt ca să lupte, acum, după desrobirea noastră politică, și pentru desrobirea și renașterea noastră economică.

Dela vecini.

trebuie în primul rând asanată. Sunt prea multe fără legătură între ofertă și cerere. Apoi prețurile mărfurilor sunt prea mari din cauza eșomelror cheltuieli de producție. Deci se cere ca Austria să caute a produce mărfuri cu prețuri mai reduse.

Înainte de războiu, Viena își desfășura producțiile în toate centrele cari astăzi cu noua lor grupare, au industriile lor proprii.

Ungaria în special na caută să aducă nici o ușurare vecinei sale pe terenul economic. Un mic exemplu citează autorul acestui articol: O splendidă recoltă de fructe, a putrezit prin livezile maghiare, căci din lipsa unui acord economic, produsele n'au putut fi expediate în Austria, unde fructele au prețuri enorme.

Lipsite de acorduri cu statele vecine. Austria cere s'ajutore Societății Națunilor care să intervină pentru ea. Dar politica are și ea o r. percușiune în mănținerea crizei — conchide ziaristul francez. Ungaria cu spectrul refacerii Habsburgice oarește apropierea. Cehoslovacia, Italia, sunt ele însuși țări industriale exoortatoare. Jugoslavia și România țări agricole au putea deveni clienți bune, fără influența amenințătoare germană și amintirea aceiui „Mitteleuropa” care împiedică apropierea. Totuș statele aliate cari formează Societatea Națunilor va găsi și de astă dată soluțiunea acestei probleme pentru concilierea tuturor intereselor.

Turcia în preajma unor evenimente dicizive

Berlin, 25. — Comerțianții sosiți la Sofia din Constantinopol d'scriu tensiunea deosebit de gravă din Turcia și spune că impresia generală care predomină, ar fi că Turcia se gărește în fața unor desfășurări dicizive. Se crede că e iminent un conflict armat cu Anglia.

Londra, 24. — „Daily Telegraph” află că 4 divizii turcești se concentrează la frontiera Irakului.

Germania ia parte la discuția pactului de siguranță

BERLIN. — Se anunță oficial că consiliul de miniștri prezidat de președintele Reichului a decis să accepte invitația aliaților la conferința pentru pactul de siguranță. Caacelular și ministrul de externe al Reichului vor participa la conferință ca delegați ai Germaniei.

ochi, de sus până jos, apoi clătină din cap și zice:

„N'ai voie, domnule!”

„Eu n'am voie?” — îi răspunsei mirat.

„S'ar putea oare, ca un român adevărat, să nu aiibă voie?”

Soldatul încrunță din sprâncene, apoi răspunse iarăși, dar m'i răstit acum:

„Ai înțeles, domnule, că n'ai voie?”!

„Ba tocmai am și încă foarte mare voie, să văd România. Ori credeți doară, că veneam eu atâta cale de departe, dacă n'aș avea voie?”...

Soldatii văzând, că nu o pot scoate la capăt cu mine, mă luară înaintea și mă duseră la pichet.

Mă credeau ceva „șpion” și mă păzeau bine.

Am stat acolo vre-o câteva ceasuri, până când a venit un ofițer de control. Parcă îl văd și acum. Era un copil tinăr, dar foarte inteligent.

Cu ofițerul m'am înțeles deplin. I'am spus că a nu avea voie, la noi Ardeleni înseamnă, a fi rău dispus. Ofițerul răsă vesel, apoi mă bătu pe umăr. E de prios să vă spus, că ne am îmbrățișat ca niște frați, cari nu s'au văzut de mult. Bă, dacă imi aduc aminte bine, mi-se pare că eu am și plâns de bucurie. Ofițerul mă însoți până în orașul cel mai apropiat.

Aici apoi, cu ajutorul lui imi câștigai acetle de liberă circulație. Am petrecut în România câteva săptămâni și pot să vă spun că am fost primit pretutindeni, ca brațele deschise. La reînțorcere mă însoțiră câțiva tineri, cari imi deveniră prietini. Și apoi tot prin „vama cucului” m'am reîntors în Ardeal. Când am sosit acasă și i'am povestit tatălui meu, m'a cam muștrat, dar observam din vorbele și într-băriile lui, că era mândru de feciorul său.

Așa am pștit eu cu vorba „n'ai voie”, dragă nepoate și domnule locotement. Și ce fericit mă simt eu astăzi, când uniforma acria, care mi a spus mie, acum patruzeci și doi de ani în vârful Carpaților, că „n'ai voie”, șde astăzi cu mine la masă în Ardealul desrobrit și închină în sănătatea „României Mari”!

Conul Vasile tăcu, apoi dupăce își șterse pe fațiș o lacrimă ivită în colțul genelor, ne privi zimbitor și în timp ce muzica începu să cânte „La armă”, își duse păharul la gură și îl goli.

Sabin G. Trușia,

Cuvernul român și scrisoarea contelui Bethlen

— Ce declară un membru marcant al guvernului. —

Agencia „Rador“ ne transmite următoarele:

Scrisoarea Contelui Bethlen, primul ministru maghiar, este comentată cu deosebită aprindere în cercurile oficiale din București. În deosebire de cele mai variate comentarii care apar în presa noastră, în ceea ce privește partea privitoare la încercarea Ungariei de a prezenta deciziunea dată în chestiunea coloniștilor ce ne conformă spiritului tratatelor de pace și încercarea de a obține o modificare a procedurii în examinarea plângerilor minorităților. Deosebită planul unei intervenții a Adunării naționale maghiare pe lângă Parlamentele aliate a provocat surprindere.

Interesându-ne de părerea unui membru marcant al guvernului asupra acestor chestiuni am căutat următorul răspuns:

„Supărarea Ungariei, față de eșecul suferit la Geneva este cu atât mai naturală cu cât luase din timp măsuri pentru o propagandă intensă și costisitoare.

„Această supărare nu credem însă că ar trebui să dea naștere la declarațiuni cu totul în contradicție cu adevărul și cred, că Contele Bethlen nici nu le-ar fi făcut, dacă n-ar fi fost sub presiunea unei anumite părți din opinia publică maghiară, care nu înțelege că trebuie să se deprindă cu noua situație creată de tratatele de pace.

„Deciziunea Ligii a urmat mai departe interlocuțiilor noastre, departe de a fi contrară tratatelor este cu totul în spiritul lor. Este destul de a ceti documentata pledoarie a dlui Titulescu, spre a fi convins de dreptatea cauzei României. De altfel pentru a nedreptăți o minoritate ar trebui să existe cel puțin un interes de guvernământ; ori ce interes ar fi ca, după ce am împroprietat peste 80.000 de țărani maghiari, să luăm câteva jugăre de pământ de la 200 de coloniști?

„Nu, România a fost animată de un înalt spirit de dreptate.

„Ea putea fi generoasă, plăind în sur pământul expropriat, dar nu putea să calce legea în favoarea unei categorii de cetățeni scutindu-i de expropriere și creșd astfel un procedeu periculos.

„Dealțul în toată Ungaria s'au fost împroprietățiți 80.000 capi de familie și acesta este un argument ce scade mult autoritatea morală a acelor care se uită peste gardul vecinului, cerând pentru alții o dreptate pe care n'o recunoaște la el acasă“.

Dar în ce privește modificarea procedurii în cazul unor plângeri a minorităților ce credeți de ministru?

„Această chestiune a fost definitiv tranșată de Ligă prin respingerea pretențiunilor Ungariei și nu mai poate fi reluată, oicâtă bunăvoință ar avea contele Bethlen. De fapt, într'un mod sau altul Ungaria urmărește posibilitatea de a se amesteca în chestiunile interne ale statelor vecine, lucru inadmisibil la noi ca și în Occident. Deasemenea planul unei intervenții a adunării naționale maghiare pe lângă parlamentele aliate, plan ce pare că vă interesează, chiar dacă s'ar realiza, ceace nu cred, n'ar avea alt rezultat decât provocarea unor mari încurcături pentru Ungaria. Nu parlamentele aliate, ci Liga Națiunilor, parlamentul tuturor națiunilor, are căderea a hotărâri în chestiunile minoritare și oricare alte intervențiuni nu sunt decât dovezi de dușmănie față de țările vecine“.

— Credeți că Mica Antantă se va ocupa de aceste tendințe ale Ungariei?

„La starea nebulosă în care se găsec nu cred că vor merita vre-un examen.

„Dacă însă, vre-o intervenție cu caracter oficial, ca acele asupra cărora „avizează“ contele Bethlen s'ar produce, atunci desigur că lucrurile s'ar schimba și ar fi totodată nevoie de o lămurire mai temeinică a opiniei publice apusene, asupra scopurilor urmărite de Ungaria.

Două congrese politice la Arad

Organizațiile țărănești din Ardeal și Banat vor ține în 25 Octombrie un congres la Arad.

Tot în Arad vrea să și țină congresul anual și partidul maghiar, care a făcut în acest sens o cerere ministrului de interne pentru convenita autorizatie.

D. A. C. Cuza va candida la Lugoj

Corespondenții din Banat ai unor ziare minoritare clujene anunță că se vorbește foarte serios despre candidatura dlui prof. A. C. Cuza pentru mandatul de Lugoj devenit vacant prin moartea deputatului Biberia.

Măsuri în vederea încălzirii trenurilor

Administrația căilor ferate a luat din vreme măsură ca la toate trenurile exprese și accelerate să se instaleze de îndată conductele de aburi ale caloriferelor. Imediat ce temperatura va scădea se vor da dispozițiuni de funcționare a caloriferelor la aceste trenuri.

Deasemeni s'au dat ordine să se instaleze geamuri la vagoanele care le aveau sparte iar atelierele să primască imediat în reparatie vagoanele în interiorul cărora pătrunde ploaia.

Nu se vor mai schimba clasele vagoanelor C.F.R.

Direcțiunea generală a căilor ferate, a dat următoarea circulară tuturor direcțiunilor regionale din țară:

Constatăm că stațiunile de îndrumare a trenurilor, de dispoziție și chiar stațiunile intermediare impună cu personalul trenurilor, atunci când lipsesc din garnituri serii de vagoane de călători, prin defectări sau din alte motive, înlocuiesc vagoanul sau vagoanele lipsă prin alte vagoane de o clasă superioară sau inferioară prin modificare cu creță a indicației de pe pereții vagonului.

S'a observat la unele trenuri că același vagon clasă, într'un singur parcurs a schimbat denumirea de mai multe ori.

Oprim cu desăvârșire această procedură care provoacă nemulțumiri și reclamațiuni și se vor lua măsuri ca atunci când dintr'o garnitură lipsesc cu desăvârșire o clasă, să se avizeze casierii și în același timp prin afișe lipite la casele de bilete și publicul de lipa din tren a acelei clase.

Stațiunile de îndrumare sau stațiunea în care s'a produs lipsa acelei clase, va aviza imediat stațiunile intermediare din parcursul trenului, care la rândul lor, vor lua aceleleași măsuri.

Abaterile vor atrage pentru vinovați pedepse disciplinare.

Ungaria ne amenință cu represalii

Ziarul „Ujsag“ dela Budapesta anunță că guvernul maghiar se ocupă meru de măsura României care-a urcat la 400 lei de tonă taxa de import pe cărbunii din Ungaria.

Ziarul citat susține că dispoziția aceasta, prin care s'a ridicat cu 400 la sută taxa de import pe cărbunii din Ungaria, dăunează total mizele de cărbuni ungurești care și în condițiile de până aci numai cu greu își puteau păstra debuscurile românești dela graniță.

După informațiunile lui „Ujsag“, guvernul maghiar va recurge la represalii, interzicând eventual compactamente importul de lemne din România.

Guvernul maghiar, înainte de-a aduce măsura ce ni se făgăduiește, a dat alarma printre exportatorii de lemne din România — aproape toți unguri și evrei, și i-a pus pe aceștia să alarmeze opinia publică prin organele de presă minoritare, susținând că sunt în joc interesele statului român și nu ale unor particulari în legături directe cu Ungaria, câtă vreme interesele Statului român — interese vitale, în directă legătură cu existența pădurilor noastre, — cer dimpotrivă să se pună capăt exportului fără socoteală al lemnelor noastre, care sunt importate de Ungaria în scopul mai ales al fortificărilor.

Plecarea pelerinilor români la Roma

Din Timișoara a plecat ieri noapte spre Jumbolia grupul de pelerini români adunați de prin toată țara spre a se duce la Roma.

Sunt peste 100 de pelerini cari au plecat în vagoane speciale româno-jugoslave sub conducerea mitropolitului Suciu al Blajului.

Concertul dnei și dlui Ștefan Mărcuș

În 17 Octombrie va avea loc în Palatul Cultural din localitate un concert dat de d-ra Rita și Ștefan Mărcuș.

Noua lege a recrutării

Noua lege a recrutării este complet alcătuită și va trece în curând din nou prin comitetul inspectorilor generali ai armatei.

Prin noua lege se reduce termenul serviciului militar.

Proiectul va fi depus în actuala sesiune a parlamentului.

Militare

O menii din contingentul 1924, din armie pe doi ani, vor fi lăsați la vatră pe ziua de 1 Noembrie a. c.

Cei din marină, grănicerii și jandarmii, vor fi lăsați mai târziu, când se vor da ordine speciale.

Atențiune

Cruci de marmură simple sau decorate, monumente de război, stăpi de monumente și statue, plăci de marmură pt. mobile, foarte efim și solid pregătite se pot comanda la Cornel Tunner la primul și cel mai mare atelier de prelucrare a marmorei și a pietrei de granit, Timișoara, Elisabete, Calea Hanead 4. Sucursala Fabrica Adressy No. 22.

— În salonul de pălării și de industrie de artă alui Margareta Bora în Arad, str. Horia (Szecseay) în Palatul Neuman se pot cumpăra cele mai fine și delicate pălării din lână și velur. Avortiment bogat. 1815

Banatul la expoziția de sondaje

TIMIȘOARA. — A plecat la București delegația inginerilor bănățeni în frunte cu dlul inginer Mardan pentru a participa la congresul internațional de sondaje.

Școala Poitehnică din localitate a trimis la expoziția din Parcul Carol lucrări de sondaje în miniatură, lucrări cari au fost executate sub conducerea inginerului Mardan.

Casele poștale de economie din Viena și Budapesta

Rezolvarea depunerilor din teritoriile alipite

Direcțiunea poștelor a pregătit lucrările pentru ratificarea convențiilor negociate la Budapesta și Roma și cari privesc unele chestiuni rezultate din alipirea Transilvaniei și Bucovinei la România.

Este vorba de modalitățile de regulare a gestiunii oficiilor poștale și de modul de stingere a obligațiunilor Caselor poștale de economie din Viena și Budapesta, față de depunătorii de economii rămași în teritoriile revenite României.

Convențiile privind Austria au fost tratate la Roma, pe când cele privitoare la Ungaria au fost negociate la Budapesta.

Administrațiile poștale ale țărilor respective au făcut recent demersuri pentru ratificarea acestor convențiuni, astfel că chestiunea va fi adusă la desb.terea primului consiliu de miniștri.

Convențiunile vor fi supuse ratificării parlamentului.

O vioară Stradivarius — 1 milion franci

Înainte de a pleca în America celebrul violonist M. s. ha Eimar a cumpărat o vioară Stradivarius „Recamier“ pentru suma de un milion franci. Aceasta faimoasă vioară proprietatea d. nei Recamier, a trecut în anul 1805 în proprietatea familiei contelui de Molitor.

O mare conspirație comunistă la Budapesta

Budapesta. — Mathia Rakossi, fost comisar al poporului în timpul regimului sovietic în Ungaria care după prăbușirea regimului comunist se refugiasse la Moscova, reîntorcându-se în Ungaria a fost recunoscut de un agent civil al poliției din Budapesta și arestat eri împreună cu doi complici, între care o femeie după toate probabilitățile secretara lui Bela Kun. Acești agenți ai Moscovei au desfășurat o intensă propagandă comunistă, condusă direct dela Moscova în colaborarea cu grupul socialist extremist maghiar.

Cercetările ulterioare ale poliției au dus la arestarea unui număr de 42 complici. Din interogatoriile luate s'a stabilit că la Moscova se alcătuisse o listă neagră a persoanelor politice ungare care urmau să fie asasinat. În prima serie de atentate care ar fi trebuit să fie efectuate în termen de 6 luni, figurau regentalul Horthy, primul ministru Bethlen, ministrul de interne Wass și alți reprezentanți ai autorităților. Organizațiunile din Moscova puseseră la dispoziție sume importante de bani pentru a determina o atitudine de pasivitate din partea poliției. Scopul final era reînnoirea dictaturii proletariatului în Ungaria. Toți areștații și-au recunoscut vinovăția.

Budapesta. — Poliția din Budapesta a descoperit o vastă organizație de comușiști și a operat numeroase arestări.

Printre cei areștați se află și fostul comisar al comerțului în guvernul lui Bela Kun Rakosy, care avea însărcinarea să reorganizeze partidul comunist maghiar și să prepare o nouă revoluție în Ungaria. Au mai fost areștați încă 47 de comușiști.

În urma acestor arestări, organizația a învoctat o nouă listă de conducători cari să dirijeze acțiunea în locul celor areștați.

După amiază, poliția care reușise să intre în posesia listei, a luat măsuri intense, trimițând patru-pentru puterice în toate părțile orașului pentru arestarea noilor conducători ai organizației. Arestările au durat la tot cursul după amiază.

La interogatoriul care i s'a luat Rakosy a declarat că a fost trimis dela Moscova ca să reorganizeze forțele comuniste din Ungaria și să intensifice propaganda comunistă în Ungaria și în țările limitrofe.

După declarația lui Rakosy reese că organizația comunistă din Budapesta primea câte 1500 dolari lunar dela Moscova.

Rakosy este condamnat la 15 ani închisoare. După căderea lui Bela Kun, el se refugiasse în Rusia, de unde s'a întors de curând la Budapesta.

Budapesta. — În legătură cu descoperirea marelui complot comunist făcut de autorități, ni se mai comunică următoarele:

Conspirația comunistă era condusă de o direcție numită Troica, alcătuită de fostul comisar comunist Rakosy, de faimosul boșevic Weinberger și de secretara de pe vremea lui Bela Kun.

Organizația era constituită după sistemul nucleului și câștigase adeseori mai cu seamă printe miniștrii dela Peca și împrejurimi (județul Baranya, care a fost un timp după războiul mondial, sub administrația jugoslaviei). Organizarea acestor miniștri o începuse comunistul Vagi, cel arestat astăzi primăvara împreună cu alți conducători ai mișcării de atunci.

Cu ocazia perchezițiilor domiciliare făcute la oșmenii lui Rakosy s'au găsit stocuri însemnate de manifeste incendiare, blanchete de organizare și numeroase arme, baonete de atac și granate de mână.

Ultima oră

Nincici desminte pretinsele divergențe cu România

GENEVA. — Corespondentul bi-roului de informațiuni „Rador“ în Geneva a cerut informații dela ministrul de externe a Jugoslaviei, dacă au ceva bază știrile ziarelor sârbești, cari vorbesc despre unele diferende ivite între guvernele jugoslav și român. Nincici a declarat că știrile ziarelor sârbești au avut în chestia aceasta o divergență de păreri și a accentuat că colaborarea miniștrilor de externe ai Antantei Mici la Geneva a avut rezultatul pe care l'a așteptat.

Incidentul curios dela Academia Comercială din Cluj

CLUJ. — La Academia de Comerț s'au început azi examenele de absolvire. O delegație de studenți evrei sub conducerea dlui Maximilian Klein s'a prezentat la președintele comisiei de examen cu un memorandum prin care cer ca examenul să fie amânat pe o altă zi deoarece legea moșaică le interzice aceasta în Sâmbăta-Sâmbetelor. Președintele le-a spus că nu poate schimba ordinul ministerului și dacă elevii nu se vor prezinta la examene vor repeta un an.

Moscova amenințătoare față de Germania

VARȘOVIA. — După știrile din Moscova cerurile guvernamentale sunt foarte agitate din cauză că Germania va intra în Liga Națiunilor. Ziarele sovietiste amenință Germania că dacă va subscrie pactul de siguranță și va intra în Liga Națiunilor va retrage toate concesiile economice acordate ei până în prezent.

Procesul fraudelor dela Teatrul Național

BUCUREȘTI. Curtea de Apel a judecat ieri excocheria săvârșită la Teatrul Național. Dupăcum s'a știe Tribunalul a adus sentința de achitare care a fost apelată de către procuror. Acum însă și Curtea de Apel a adus sentința de achitare.

Arta românească

— Streinii laudă fără rezerve simțul artistic al poporului român. —

Se știe că la muzeul Rath din Geneva, s'a inaugurat expozițiunea de artă religioasă și populară românească.

Această expozițiune este aceeași care la Paris, a atras atențiunea și interesul streinilor de pretutindeni.

„Journal de Geneve“ publică un articol extrem de elogios din care reproducem următorul pasaj:

Unul din farmecul României — care are atâtea farmece — este acela că arată peste tot, în Basarabia și Oitenia, în Banat și Moldova, în micile sate din Transilvania și Bucovina, în cele mai mici cătune, peste tot și totdeauna, frumoase aptitudini pentru crearea formelor frumoase.

În aceste lucruri, binecuvântate de Dumnezeu, arta este parte integrantă a rasei. Ea este o emoțiune ineluctabilă, — o izbucnire spontană a fiecăruia suflet, un imn popular la care se asociază toate glasurile țării. Dela fusul gravat cu cutitul de păstor până la cel mai frumos covor de Oitenia — desemeuri și nuanțe — țesute cu dragoste și răbdare de femei, toate obiectele casnice exprimă notele unui cântec, ale unui cântec intim cu vibrații aproape totdeauna înăbușite.

Decorarea uneltelor de lemn servind la lucrarea lânii și industria laptelui par o imagine modernă a ceaceu noi inventat, pentru a împodobi obiectele lor, decoratorii vârstei de bronz.

Astfel dealungul mileniiilor, tradițiunile s'au perpetuat. Obiectele de artă păstrează pecetea sufletului ancestral.

Pe când în multe părți ale Europei oamnenii dela țară, au încetat de multă vreme a fi artiști, țărani români, în cele mai simple locuiri ale lor, pun, sub o hii fermecați ai trecătorului, somptuozitatea unei arte vii. Și această artă, trebuie s'o repetăm, n'a cerut nimănui nimic sau aproape nimic; inspirațiunea sa are izvoare chiar în imaginația extraordinară de sensibiliță a muncitorului de pământ sau a ciobanului.

„Ea s'a născut pe poalele Carpaților sau în înăinslele câmpii pe care oceanul de grâne le acoperă cu valurile sale; pe colinele dulci care coboară spre Danare.

Ceace a rămas de seamă din vechea artă românească, esie arta religioasă.

Fiecare biserică românească are pereții împodobiți cu fresce — câteodată și chiar pereții exteriori ceace conștie un spectacol original. Aceste picturi — caracter subminat de scriitorii de artă — sunt bizantine. Prin ele s'a încercat să se redea mai de grabă gândrea religioasă decât perfecțiunea formelor umane.

Pe lângă aceste fresce — cea mai veche datează din secolul XIV — se pot vedea icoane datate din sec. al XVI și XVIII: magnice exemplare de picturi pioase și de decorațiuni metalice, în care se accentuiază influența italaună și mai târziu cea rusă. În aceste ordine de obiecte, cele mai frumoase serii sunt cele provenite din Muntenia.

Dar tezaurul tezaurelor artei vechi românești sunt broderiile.

Lintolii, pânze liturgice, odăjdii etc. pe care mâini pioase, adeseori mâini de regina le-au făcut cu o răbdătoare și respectuoase dragoste, pentru mânăstirile unde regii vor dormi etr-nul lor somn: Trebuie să fi văzut aceste obiecte admirabile ca să înțelegi toată valoarea lor și locul ce trebuie să l'ocupe în istoria artistică a României și orientului european.

Muzeul Rath posedă câteva acverturi de morminte: acea a principelui Eremia Movilă covor dela începutul sec. XVII tot așa de frumos ca un Holbein, și acela al domniței Maria de Mangop, țesut la finele sec. XV.

Dupăce se va fi admirat minunile artei vechi, se va putea înțelegce că de mult stabilește această artă veche, legătura cu arta populară. Se va simți continuitatea acestui sentiment de dragoste, de respect pentru tradițiune, aplicat la crearea de forme și culori frumoase.

INFORMAȚIUNI

Delegații români la congresul orașelor din Paris

Cluj, 24. — La congresul internațional al orașelor, care se va deschide la Paris în ziua de 25 Septembrie, Ardealul este reprezentat prin d. Utaea primarul Clujului și Dandea primarul orașului Târgul-Mureș.

Dela Școala de Arte și Meserii

La 28 Septembrie se va începe la Școala de Arte și Meserii din Arad un curs de fochiști de cazane cu aburi și un curs de locomobile și mașini de treerat.

Inscrierile la aceste cursuri se fac zilnic între orele 4—5 d. a. la direcțiunea Școlii de Arte și Meserii.

Furtul din gara Arad

Astă noapte poliția gării Arad făcând razie prin stație a surprins pe indivizii Ungurean Iosif și Achim Moise, cari devalorizau un vagon cu scânduri dela trenul 2301. Prinși asupra faptului se găsec și acum în cercetarea comisariatului gării. Asupra făptuitorilor planează bănueli în ce privește și alte furturi.

Ziarele oficiale ale partidului maghiar

Brașov, 24. — Ziarul maghiar din localitate „Brassoi Hetfoi Ujsag“ anunță că conducerea partidului maghiar a hotărât să cumpere ziarele Elenek și Ujsag pentru a le transforma în oficiosele partidului.

Reclama e sufletul comerțului

GHEORGHE MARIȚA
croitor pentru domni

1768 Arad, Str. Brătianu 13.

Expoziție de vânătoare în Arad

Se va ține între 3-5 Octombrie 1925 sub înaltul Patronaj al A. S. R. Principelui Moștenitor CAROL, sub protecția Domniilor:

A. Văitoianu ministrul comunicațiilor, Al. Constantinescu ministrul agriculturii și domeniilor, A. Mocsonyi maestrul de vânătoare al curții regale, sub președinția de onoare a domnului I. Georgescu inspector general administrativ, prefectul orașului și județului Arad, Victor Babescu președintele expoziției, Dr. Ioan Robu primarul orașului Arad, E. Ciorogariu inspectorul de vânătoare al Ardealului.

Programul expoziției și concursurilor:

3, 4, 5 Octombrie expoziție de câini de

rassă în localurile băilor „Neptun“ dela 9-17 ore zilnic.

4 Octombrie Duminică orele 3 p. m. pe terenul sportiv „Gloria“ luptă între vulpi și foxterrieri.

3-12 Octombrie expoziție de vânătoare în chioscul din parcul Eminescu, deschis zilnic dela 9-22 ore.

4-6 Octombrie tir de porumb pe terenul sportiv „Gloria“ zilnic dela 9-17 ore.

Intrarea pentru o persoană la fiecare expoziție, precum și pentru concursuri 20 lei, iar pentru elevi, militari și copii 10 lei. Muzică militară. Buffet.

Un discurs-omagiu pentru Germania al regelui Boris

Cu ocazia sfîntirii drapelului școlii militare la Sofia toți ofițerii, participanți la solemnitate, partau demonstrativ decorațiuni și ordine militare germane și austriece.

Alt fapt similar s'a produs cu ocazia notificării făcută regelui, că mareșalul Hindenburg a fost ales președinte al republicii germane.

Până în prezent asemenea notificări se făceau fără nici o solemnitate. De astădată, dl. Romelin, ministrul Germaniei dela Sofia, a fost luat dela legătuine într-o trăsură de gală a Curții și cu mare ceremonial dus la Palat, unde a fost primit în sala tronului de regele Boris, asistat de secretarul său particular dl. Gruelf.

După primirea notificării, regele Boris a pronunțat un discurs, scotând în evidență meritele militare ale mareșalului Hindenburg. A vorbit elogios despre puterea

de rezistență a poporului german, declarând că își amintește cu multă plăcere de timpurile când Bulgaria lupta ca aliată a Germaniei, pentru a și înapoi idealurile naționale, Regele Boris și a terminat discursul, exprimându-și convingerea că Germania sub conducerea lui Hindenburg își va recăpăta prestigiul mondial de altădată.

După ce a răspuns la discursul regelui, ministrul plenipotențiar german a fost reconducut cu același ceremonial la legătuine.

Regele Boris purta în momentul când i s'a remis notificarea, marele cordon al vulturului negru, cea mai înaltă decorație imperială germană.

Discursul regelui nu a fost dat publicității cum se obișnuiește în asemenea ocazii, ci a transpirat dia cercurile Curții, făcând obiectul de comentarii în lumea politică bulgară.

Economice.

Inființarea unei mari cooperative forestiere în Transilvania

D. Șt. D. Spătaru, actual inspector general al ministerului domeniilor, pe când era prefect al județului Ciuc, a făcut o intensă propagandă cooperatistă, spre a decide posesoratele (comunitățile de avere), să se constituie în cooperative pentru exploatarea pădurilor comunale.

Datorită acestei lupte, — căci a fost o luptă, datorită pe deoparte împrejurării că securii nu cunoșteau cooperarea forestieră, iar pe de alta datorită unor anumite interese ce puneau piedici realizării acestei opere — s'a putut crea în comuna Săndominic (jud. Ciuc), una dintre cele mai mari cooperative forestiere din țară, constituită de un număr de 1170 compozitori.

Drept capital social, membrii compozitoratului au pus drepturile ce aveau fiecare în compozitorat, în total 7000 jugăre pădure, care reprezintă o valoare de 120.000.000 lei.

Capitalul social pune această cooperativă, numită „Unirea“, în fruntea cooperăției din țară.

Operațiunile au început. Anul acesta cooperativa a realizat o vînzare de peste 6.000.000 lei, prima operație, pentru un parchet pe care la licitație, abia obținuse 2.600.000 lei.

De acum înainte cooperativa „Unirea“ va lua o și mai mare dezvoltare înființînd o fabrică proprie de cherestea.

Exemplu de imitat și pentru alte composesorate transilvănene.

Participarea statului austriac la întreprinderile private

VIENA. — Republica participă astăzi cu capital de 37 societăți, cari sunt următoarele: societăți pe acțiuni: uzinele de explozibile Blumau, soc. anon. pentru industria chimică, soc. anon. austriacă pentru fabricarea de celuloză în Blumau, soc. pentru industrie chimică austriacă Blumau, „Phospha“ fabrică de îngrășăminte agricole artificiale, Blumau, uzinele de pulbere Skoja, soc. anonimă Wetzler, „Thihag“ soc. comer. și industrială, „Keramos“ fabrică de ceramice artistice și porcelan uzinele Woltersdorf, soc. anon. de turnătorie de metale, industria de lemn Worth, torcătorii și țesătoria din Klosterneuburg, fabrica de automobile austriacă, uzinele electro-chimice Aussee, soc. anon. pentru construcție de mașini fost Trauzl & Co., soc. montanistică alpina austr. minele de cărbuni Wolfegg-Trautaler, minele de cărbuni Weyr, minele de huiță de Majo din Ybbstal, industria de turbă din Alpi, soc. de electricitate și energie hidroelectrică austriacă (Austria de jos), societ. de electricitate și energie hidroelectrică din Știria, soc. de haine și lingerie austriacă, institutul de credit austriac pentru întreprinderi publice.

Afară de aceasta, republica mai este cointereseată la numeroase instituții și alte societăți cu un însemnat procent.

Ridicarea coroanei ungare

BUDAPESTA. — Cifra indexului scum petei în Ungaria a scăzut în August cu 5,2 la sută, ceea ce în corone auri face 1,06 față

de 1,12 dela finele lui Iulie. Această scădere se datorește ieftinirii pâinii (cu 12 la sută). Indexul comerțului en gros a fost la sfîrșitul lui August de 1,3 față de 1,36 în luna precedentă.

Exportul

Pentru expoziția zootehnică dela Timișoara s'au înscris vizitatori din Viena, Praga, Budapesta și Grecia, cu mențiunea că vor să cerceteze secția de animale grașe pentru export.

Introducerea coroanei auri în Ungaria

BUDAPESTA. — Ministerul de finanțe va depune pe biroul Camerii un proiect de lege asupra reformei monetare în Ungaria.

Între alte dispozițiuni proiectul prevede introducerea coroanei-aur după sistemul vechi coroane austro-ungare.

O înțelegere vamală în Europa

Paris 25 (Rador). — Aflăm din surse autorizate că Boney prepară un proiect pentru o înțelegere vamală între toate statele din Europa.

Devizele și valuta.

Rador, 26 Septembrie

BURSA:

Zurich:	Deschiderea:	Inchiderea:
Berlin	123 33	123 25
Amsterdam	208 25	208 25
New-York	518 2 50	518 12 50
Londra	2510 25	2510 12 50
Paris	2452 50	2452 —
Milano	2090 —	2112 50
Praga	1535 60	1535 —
Budapesta	72 60	72 60
Belgrad	912 50	920 —
București	252 50	250 50
Varșovia	86 —	85 —
Viena	729 25	73 —

Cursul devizelor București pe ziua de 26 Sept. 1925.

	Cerute
Paris	9 90
Berlin	49 50
Londra	1010 —
New-York	208 —
Italia	8 48
Elveția	40 —
Viena	29 —
Budapesta	—
Praga	6 14

Valute:

	Cerute	Oferite
Napoleon	790 —	—
Mărci	49 —	—
Leva	143 —	—

Lire otomane	112 —	—
Sterline	990 —	—
Francezi	9 85	—
Elvețieni	39 50	—
Italiani	850 —	—
Drachme	310 —	—
Dinari	362 —	—
Dolari	206 —	—
Marca poloneză	34 —	—
Coroane austriacă	29 —	—
„ maghiară	28 —	—
„ cehoslovacă	6 05	—

— 00 —

Deschidere de prăvălie.

Cu onoare aduc la cunoștința on. Public că în Periam în Str. Bisercei, lângă biserica rom. kath, am deschis o prăvălie de aromate și mărunțisuri sub firma

„Casa Reclam“

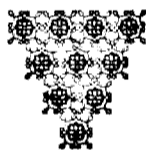
Toate mărfurile de specia de sus se vind în aceasta prăvălie pe prețurile cele mai moderate. În depozitul meu se află depozitate fabricațiunile fabricii de vopsit Petru Grün junior din Periam. Mărfuri pănăcum neintrecute pe prețuri solide. (1818)

Cu stimă

Petru Schäffe
proprietarul „Casei Reclam“.

Tipografia „Aradul“

aranjată cu cele mai moderne mașini de tipar și cele mai moderne litere pentru pregătirea tuturor lucrărilor aparținătoare acestei branșe, precum: reviste literare, anuare școlare, invitații de cununie, boțez, petreceri, bilete de vizită, etc., etc.

Tipografia Aradul S. P. A.
Arad, Bulevardul Regina Maria No. 12
(In curte la dreapta).

Publicațiune de licitație.

Localul de prăvălie și depozit din față de pe Strada Horia a Palatului Domeniilor se va închiria conform dispozițiilor legii generale a contabilității Statului.

Amatori vorînainta oferte în ii scris cari se vor deschide la serviciul subsemnat la 15 Octombrie 1925, când licitația se va putea continua verbal.

Primirea ofertele este dreptul Ministerului

Advocat șef,
al Serviciului Contencios
Regional din Arad:

Dr. Avramescu.
Intendant palatului: Szabo, inginer.

Gross și Rendi

croitorie modernă pt. domni Arad, Bulev. Reg. Maria 9. Etaj
Depozit mare de stoffe englezești. Au sosit specialitățile de postavuri englezești. oo (1811)

Aduc la cunoștința onor. Public feminin, că la cerința clientelei mele tar am' introdus în atelierul meu, vînzarea postavurilor, pentru pardisuri, costumuri și paltoane femești, așa, că mă află în situația plăcută să pregătesc după măsuri, la comandă, nu numai din postavurile aduse de onor. clientelei mea, ci și din postavurile mele la atelier depozitate, haine, costumuri, paltoane de toamnă și iarnă. ooooo (1725)

Varga croitor pt. dame.
Arad, Strada Eminescu fost
(Deak Ferenc-utca) No. 10.

La cerința onor PUBLIC FEMENIN, iar am introdus în prăvălia mea vînzarea

pălăriilor femești

Cele mai delicate și fine modele noi de pălării din catifea și filș se pot vedea în galantarul meu. Alexandru Hoffman ARAD, Edificiu Fischer Eliza

Pentru mașamode 10% rabat. :: Pălării reclamă, culori moderne, pe prețul de 395.— Lei. :: Cumpărări ocazionale! (1722)

Picioare de arte, aparate sprijitoare și bandaje pregătite în atelierul de ortopedie
P. SCHWARTZ JIMBOLIA (Banat) vis-a-vis de biserica rom. cat. Pregătesc sub conducerea medicului de specialitate: Picioare de arte, mâni și aparate de ortopedie la aprindere de încheietură de gleznă, genunchi de sold, tînători la drept și la stîmbătură de spate. Specialitate pt. Economii! Pregătesc după sistemul meu spărtor de picioare, care poate schimba la munca de câmp. Brăți, coti (mobil prin mecanismul), brat anterior, mâni și încheietură de mîna (toate degetele mișcătoare). Picioare de acetone, suplimente în ghețe cele mai bune de prezent la scurțirea de picioare, precum ghețe de ortopedie. — Bandaje de deosebite sisteme, bandaje de vîntăm bandaje de buric, bandaje de pîntece, bandaje de rîrunchiu, ciorapi de gumă, suspensorii. (1708)

Salonul de coafor și manicur pentru femei **Prosenszky Iosif** se află în Arad, pe Piața Lte No. 3. Manicură higienică, ște pe prețul de 15 Lei. (1708)

Atelierul de fotografie a lui **GEZA NAGY** din Bul. Regina Maria pregătește fotografiile de pastelu și mărește fotografiile pe prețuri reduse. (1269)

Atelierul de tipărit pînzături **Almasi,** își oferă desenurile sale pt. tipărirea pînzăturilor și cusătoria sa de albitori. Arad, colțul Str. Mărășești (Kosuth-u.) și Str. Simeon Balint (Dessewity-u.) (1708)

Crema de ghețe „VULTUR“

(neagră, brună, albă, galbină și roșie) se capătă din nou în calitate inecșionabilă în toate prăvăliile de specialitate. oooooo (1635)

Francisc Hagyák, lăcătuș Arad, Str. Mărășești vis a vis cu Prefectura poliției Pregătește în soiul acest de meserie ori și ce fel de comenzi ș. a.: porți decorate, rolour garduri din fier pt. morminte, grătore de spionaj, mașini de încălzit (cuptoare) din material de prima calitate, confecționate punctual pe prețuri eftine. — Primește reparări. (1493)

Se capătă paltoane cu blănuri, șaluri și boa confecționate, sau comandate după măsură în confecționarea cea mai modernă. Transformări și reparări se primesc. Asortiment mare încontinuu în blănuri.

ANTON IOANOVITS

firma de blănar, fondată în 1882
Arad, Str. Gen. Grigorescu 2.
(In casa din colț de lângă Caloneasa Dacla).

Atențiune la adresă! Ușor se poate confunda cu nume analog Sucursală nu avem.

Intre Damele de înaltă societate din Arad de incontinuu lăudat, obiect de conversație **M. Maltry** SALONUL pt. DAME anglo francez care s'a permutat din Strada Decembrie No. 4, în Strada Gen. Grigorescu sub No. 4 (fost Tabajdy-u), unde se confecționează cele mai elegante haine, paltoane și costumuri femești. MUNKÁ DE PRIMA CALITATE! Haine de doliu se pregătesc imediat după comandă. oo (1508)

Fondat în 1840. Fondat în 1840.
Frederic Hönig tu rnătorie de clopote :: Arad, Str. arifitu Nr. 10-21.
Iși ofere spre vînzare clopotele sale brevetate din material prima calitate. oooooo (1595)

I. SCHUTZ prăvălie de postavuri speciale direct din străinătate importate
Arad, str. Eminescu (Deak F.-u.) No. 28.
Iși ofere pe prețurile cele mai eftine depozitul său aranjat cu cele mai fine postavuri double, camgarn cheviot, postavuri pt. pantalonii și paltoane. Unelte pentru croitori pe prețuri moderate. (1750)

Servire punctuală și solidă!